

Protokol nahrávky*

Pamětník: Božena Brodská

Natočeno: 7. 12., 9. 12. a 11. 12. 2015 v Praze

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, jak je uvádí narátorka, a to včetně jejího hodnocení. Případné vnější faktické korekce nebo zpřesnění jsou odlišeny hranatými závorkami.

1. NAHRÁVKA	
00:00:00	Současná situace pamětnice, potíže se stabilitou. Stále chodí do divadla. Poslední zážitek – Louskáček Petra Zusky v ND. Kritický názor na inscenační řešení, srovnání s Mauricem Bějartem. O Petru Zuskoví. - Narodila se s vykloubenýma nohama, ale přišlo se na to, až když začala chodit. Dědeček byl ředitel mostárny ČKD, postaral se vnučce o nápravu kulhání, sehnal ortopeda.
00:07:29	Představení pamětnice, rodiče. Rozená Křepelková, otec Bohuslav Křepelka byl právník. Matka absolvovala klavír na konzervatoři u Jana Heřmana. Po svatbě a dětech se už hudbě věnovala jen soukromě. Hudba v dětství pamětnice. Rodinné hudební kořeny, matčina matka a teta (Božena a Emilka Dandovy) taky absolvovaly konzervatoř, teta měla hudební školu ve Slaném. Matka učila na piano i EB, ale ji to nebavilo. Rodová vazba na Ladislava Čelakovského. Dědeček Karel Tůma tíhl k průmyslu. Jako penzista počítal ekliptiky hvězd. Teta Emilka zůstala svobodná, byla zámožná. Bratr Vladimír. Oba s bratrem žijí dlouho, i když dlouhověkost v rodině dřív nebyla.
00:30:59	Dětství pamětnice v Praze na Smíchově. Díky zásahu lékařů ve dvou letech nepocítila nikdy žádný handicap. Sokolské cvičení v dětství, také při letních pobytech v Potštejně nad Orlicí, kde dědeček koupil bývalou krajkářskou školu. Od května do září, chodily tam děti i do školy. Potštejn byla intelektuální „sommerfrische“, hrál se tam tenis, jezdily tam osobnosti, např. prof. Lexa, přes léto tam dokonce zastavoval rychlík. Babička Božena Tůmová brzy onemocněla a nikdy nevystupovala v divadle, zpívala pouze koncertně. Písně Vítězslava Nováka věnované Boženě Tůmové. Společenský život v Potštejně, hrál se tenis, otec byl tenista, hrál i na Štvanici. Tenis byl i pohybová průprava.
00:45:21	Taneční hodiny Milči Mayerové. Z popudu matky pamětnice, bylo to v módě. Často s matkou chodila na koncerty. Chtěla jít do gymnázia, otec byl proti, ale vydupala si Drtinovo dívčí reálné reformní gymnázium na Smíchově. Bavila ji matematika, přírodopis ne. Matka byla těžce nemocná astmatem, BB ji ošetřovala.
00:53:08	Chodila do vily po Bettingerovi, strýci Mayerové. Hrál tam na klavír Schullhof, pak ale taky „Lád’a“ Čelakovský, a proto ji tam matka přestala vodit. Labanova škola. Jak učila techniku: Labanův systém dělení prostoru. Matka preferovala novodobý tanec (avantgardní), kritizovala [Jelizavetu] Nikolskou z ND. Mayerová později žalovala Reimoseru, že jí kritikou kazí živnost. Za války byla zaměstnaná ve Svazu zahradnicko-vinařském na Národní třídě v Praze, tehdy chodila na hodiny k Lídě Myšákové. Chodila i k jiné tanečnici, jméno si nevzpomíná [doplněno později]. Po osvobození taky k Nině Jirsíkové do Divadla 5. května. Za války si přivydělávala díky Lídě Myšákové v tzv. Prozatímním divadle (v Karlínském divadle, po uzavření Národního divadla), jednalo se o nenáročný taneční úkoly.
01:05:40	Datace docházky k Mayerové? Emanuel Siblík: Tanec mimo nás i v nás – píše o Bíbě Křepelkové. Jak přišla k fotografii Mayerové s osobním věnováním v roce

	1932 – za choreografii Ukolébavka dítěte. Hodiny tance byly výchovou k všestranné muzikálnosti a pohybové obratnosti, ne přímo pro divadlo. Chodila i do Maratonu, nejmenovaná paní vedla taneční sokolské cvičení. Klasiku by nemohla dělat, kyčle ji omezovaly.
01:11:29	Reformní reálné gymnázium na Smíchově. Maturita v roce 1941. Doba Mnichovské dohody, otec byl mobilizován, panovala všeobecná touha válčit. Dnes chápe, proč do toho politici nešli. Němci přijeli s chatrnou technickou výbavou, vzpomínka na příjezd okupačního vojska. Byli zahlceni pocitem nespravedlnosti. Emil Hácha se obětoval. Dobové politické anekdoty. - Činohra ji v té době moc nezajímala, kulturní vzdělání si doplňovala až po válce, tvorbu Emila Františka Buriana před jeho zatčením neznala. Chodili na V+W, viděla pravděpodobně už Vest Pocket Revui. Charakter vystoupení Jenčíkových Girls.
01:24:08	Zaměstnání po maturitě? Nejprve Škola pro zaměstnání sekretárek při Škole pro ženská povolání, aby se kryla před pracovním úřadem. S přítelkyní Helenou Nováčkovou, pozdější herečkou. Naučila se psát na stroji a těsnopis. Vytáhl si ji odtamtud Ing. Lonč ze Zahradnicko-vinařského svazu. Škola na Národní třídě v paláci Dunaj. Byla tam až do konce války. Celou válku měl člověk strach. Názor na restituční kauzu Voršilek s pozemky Nové scény. - Pracovní náplň v Zahradnicko-vinařském svazu, úřednická práce. S kamarádkou se neustále smály. Totální nasazení jí nehrozilo.
01:33:55	Období heydrichiády. Blízký přítel „Lála“ Syrovátka, jeho otec byl popraven. Parta mladých, společně do tanečních. Patřil mezi ně i Vlastimil („Mimák“) Urban. Korzování na Václaváku, návštěvy u Urbanových ve Vodičkově ulici. Tanečník Luboš Ogoun, jeho otec měl zřejmě něco společného s parašutisty, možná jednoho ukrýval.
01:45:08	Divadlo Větrník. Vlastimila Brodského viděla poprvé až po válce v roli Švejka. Charakteristika jeho výkonu. Byli „drzá mládež, vděčná, ale ne moc.“ Vztah k Lálovi byl silný, bohužel se po válce oženil s jinou. - Po válce stál na Letné cirkusový stan, kam chodila na přednášky ke Goetzovi. Zapsala se na FF UK na hudební vědu, šla bez přijímaček. Muzikolog [Josef] Hutter. Po třech semestrech přešla na Taneční katedru Divadelní fakulty AMU. Absolvovala 1953 jako první ročník. Reimoser přijal dvě ženy na dějiny tance: Natašu Rybínovou a ji. Při studiu si musela vydělávat, Reimoser ji přijal jako asistentku katedry, využila zkušenost z administrativy. Přednášel [Ladislav] Vachulka. Reimoser měl nějaké spojení na Nejedlého a díky tomu vybudoval na DAMU taneční oddělení. Rozlišení tance na konzervatoři a na DAMU. Původně měla být tanci věnovaná samostatná fakulta.
02:02:41	Spolužáci z DAMU: Císař, Lukeš, Hořínek, celkem pět a jeden Slovák. Měly s Rybínovou co dělat, aby jim stačily. Po absolutoriu se stala odborným asistentem, ale to už patřili pod HAMU. Rektorem byl [A. M.] Brousil. K Nině Jirsíkové už chodila tancovat málo. Po roce 1945 dostal Brodský ve Větrníku výpověď, byl bez zaměstnání. Tehdy tancovala v Děčku, o prázdninách byli na Dobré Vodě a zkoušeli s Burianem Císařovy nové šaty. Brodský tam za ní přijel. Domluvila, aby ho Burian od podzimu přijal. Sama spolupracovala jen externě (Lidová suita, Císařovy nové šaty aj.) Brodský pak šel na Vinohrady. Její kamarádka Soňa Rubličová. Přítelkyně Zdeňka Procházková. - Jak se sama dostala k E. F. Burianovi. Příjímání pohovor u Borise Milce. Návrat Buriana z koncentráku, A. J. Liehm, měl s ním kontakt z Dobré Vody v předválečném období. Vzpomínka na poválečnou Dobrou Vodu. Dobová situace: kombinace omezených materiálních podmínek a obrovských možností.

02:14:32	Její první setkání s Burianem. Laskavý kumštýř, vyprávěl, hrál na piano. Později podlehl vlivu Zuzany Kočové, změnil se. Taký měl později strach. Kočová byla agilní komunistka, měli z ní všichni strach. Burian se neaklimatizoval na stalinský systém. Brodský chtěl na Vinohrady. Předchozí vztah s Jaroslavou Adamovou, ta ho pozvala k Frejkovi na Vinohrady. Brodský se bál říct Burianovi, že odchází.
02:20:03	Politická příslušnost pamětnice. Původně sociální demokratka, později „sloučená“ členka KSČ. U přijímaček na DAMU jí to asi pomohlo. Jak vnímala únorové události – zrovna zkoušela ve Stavovském divadle s Lídou Myšíškovou.
2. NAHRÁVKA	
02:25:11	DAMU, dva sovětští absolventi, jeden z nich Eva [rozená Šmeralová?] a její manžel Adámek, pomohli jí najít členskou knížku. Za členství se dodnes stydí, zůstala ve straně až do pádu komunismu. Politické angažmá. Situace v roce 1968 po okupaci, prošla prověrkami. - Pracovala v té době v Národním muzeu na zpracování knih ze zámeckých knihoven. Objevila spoustu neznámé literatury, baletních libret. Spolupráce trvala asi dva roky, využila jazykové znalosti. Na DAMU absolvovala práci na téma „tanečníci Prozatímního divadla 1862-1882“. Začala zpracováváním divadelních cedulí. Objevila, že Václav Reisinger byl prvním choreografem Labutího jezera v Moskvě. Reisingrovy životní osudy. Uměleckou úroveň jeho tvorby hodnotí jako nevalnou. Diplomka ji „nakopla“ do spolupráce s Františkem Černým. Vzal ji do kolektivu autorů Dějin českého divadla. Tady využila znalosti získané v Národním muzeu zpracováním zámeckých knihoven. Později s FČ připravovala knihu o Kotcích. Národní divadlo zpracovávala dva roky, vše si vypisovala, vč. světového divadla. Je vděčná, že ND má věci zpracované a poskytl oxirované dokumenty. Žasla na tím, co vše se [v Praze] dělo, fungoval tu i [Salvatore?] Vígano. <i>(přerušeno telefonem)</i>
02:48:15	Odborné zaměření: Vladimír Vašut dělal 20. století od roku 1918, ona do první světové války. Bylo složité zpracovávat divadlo mimopražské. V 50. letech se poprvé dostala do ciziny – týden v Drážďanech, badatelská nemoc, chodila do archivu studovat divadelní cedule, půjčovali jí je do hotelu. Ráno cvičila v Palluka Schule, odpoledne chodila do archivu. Palluka Schule dala stipendium na mezinárodní kurz a českou skupinu vyslal Divadelní ústav, byli v ní zástupci z různých organizací a škol. Archiv v kopci mimo město, tramvaje jezdily prázdným prostorem. Kurz trval týden.
02:58:30	Představa o dalším uplatnění po VŠ? Stala se odbornou asistentkou na katedře, přednášela. Nedostatek literatury: měla štěstí, že měla přítelkyně provdané v cizině, jednu v Německu, jednu v Londýně, jednu ve Francii. Posílaly jí časopisy, případně jí pomáhaly s nákupem literatury. Ruský bohužel neuměla dost, hodná učitelka Olga Pavlovna ji azbuku nenaučila. - Reimoser po jejím absolutoriu vychoval další dvě historičky: Janu Hoškovou a [?] Vejmelkovou. Sám dobře psal a recenzoval, měl konflikt s Milčou Mayerovou. Jako posluchačky jezdily vlakem s Reimoserem na všechny premiéry v republice. Na seminářích pak inscenace probírali. Studentkám vadilo, že strnil, měl své oblíbence.
03:06:27	Podmínky pro taneční divadlo v té době. Jaké nikdy nebyly, jezdili sem Sověti, v ND vedla tréninky Iljina, studentky taneční pedagogiky učila, jak se jednotlivé prvky učí. Díky ruské metodice se podařilo, aby na konzervatoři brali děti od 10 let, ne od 18. Do té doby Bergerova italská škola, metodika nebyla rozpracovaná. Ruská škola ovlivnila doc. Páskovou, Věru Ždichyncovou. Česká škola Zdenky Zabelové. - Taneční katedra DAMU měla jisté problémy s konzervatoři. Vysoká škola byla

	<p>atraktivní lehkou a časově nenáročnou vojnou. Na katedře se nakonec vůbec neotvíral obor sólový tanec, protože „solistu dělá divadlo.“ Měli jediný sál v Kotvě. Proč se katedra přestěhovala na HAMU, sídlili v Ledebourském paláci na Malé Straně, společně s Divadelním ústavem. Dostali lepší směrná čísla. <i>(přerušeno telefonem)</i> Každý jich chtěl co nejvíc. Reimoser měl nejvýš 2-3 lidi, otvíral vždy jen jeden obor. Pedagogika – praktický obor, státnice se skládaly na dětech, co obor zahrnoval. Reimoser nechal učit to, co se studenti nedozvěděli na konzervatoři. Taky se otvíral obor podle toho, kdo se hlásil. Sovětský vzor měl pozitivní přínos. Z jiných zemí nebylo možné brát inspiraci. Jediné štěstí byly kamarádky v cizině. Věra Hykšová v Londýně, Daďa [Steinhardtová?] v Německu a „Bepa“, tedy Věra z Paříže, s Hykšovou se stýká dodnes.</p>
03:22:53	<p>Spolupráce s Divadelním ústavem, nejprve Kabinetem při AV. S Černým nejdřív spolupráce na Kotcích. Učil ji psát, stejně jako Adolf Scherl, když společně seděli v badatelně. Alena Jakubcová poskytovala oxeroxované materiály, neuměla s počítačem, sama věci nevyhledala, ale kolegové jí velmi pomáhali a hodně ji naučili. Dnes už se tolik nestýkají. - Tehdejší rodinná situace EB, byla se synem Markem sama. - Zmínka o zámeckých fondech, proč vozili knihy do Prahy a ne naopak odborníky na zámky. Krátce po dostudování přešla katedra na HAMU. Učila pohybovku i dirigenty, např. Jiřího Bělohlávka.</p>
03:33:10	<p>Praktická divadelní zkušenost po válce – Emil Burian. Věřila, že jediné umění bude po válce dělat E. Burian. Věřila, že to bude moderna, ne Nikolské styl, na který si vždycky stěžovala její matka. Za války nevěděli, co se s Burianem děje. Nevěděli ani o Jirsíkové. Po válce studovala a zároveň hrála v různých divadlech. Skončila proto, že zmizel repertoár. Na Vinohradech později dělala „choreografii“, nárazově pomohla s jednoduchými tanečky, nepovažuje to za tvorbu. Jaké měl tanec místo v novodobé dramaturgii? Ano, kozáčky, ale žádná tvorba. Frejkova žena dělala na Vinohradech choreografii Prokofjevova Péti a vlka, Frejka režíroval, líbilo se jí. Spolupráce s divadly pro ni byla příležitost k přivýdělku, pomáhala i v mimopražských divadlech, Nesvadbova inscenace v Kolíně. Jako vědecký pracovník to potřebovala.</p>
03:43:10	<p>Období 60. let a proměna podmínek pro pohybové a taneční divadlo. Začínaly velké balety, malé scény, pantomima. Dramaturgicky ano, ale pohybově se tanec neměnil. Možnost vycestovat, navštívila přítelkyni Věru v Londýně. - Po penzionování Reimosera převzala vedení katedry, pak vyjela. Ve spolupráci s Divadelním ústavem napsala docentskou práci o romantickém baletu a ve stejný den, kdy Reimoser odcházel, ji obhájila. Byla to podmínka, aby mohla převzít vedení katedry. Obhajoba. Moderní tanec byl amatérský (navíc neestetické dámy, např. Vigmanová), bavil ji historický balet. Zázitek z roku 1945 – hostování švédského tanečního divadla. Zázitek z Palluka Schule – improvizace jí byla k smíchu.</p>
03:55:03	<p>Rok 1968. V červenci byla se synem Markem v Jugoslávii, v srpnu už zase doma. V prostřeleném Národním muzeu pracovala na 18. století. Scházela se s Věrou Nollovou (manželkou výtvarníka Miloše Nolla), scházeli se s přáteli, události se jich naštěstí nedotýkaly. Během srpnové okupace přijela Věra Hykšová z Vídně. - Data sňatku a rozvodu: Vdávala se kvůli domovnici, musela hlásit návštěvu v domě. - Úvahy o emigraci? Měla práci, která ji baví, nebyla pronásledovaná, měla věk a dítě, s dítětem na krku. Pražské jaro - zdálo se, že uvolnění nelze zvrátit. Díky uvolnění získávaly zprávy ze světa, moc lidí z oboru neemigrovalo. Ale začalo nové kádrování, městský výbor schvaloval přijetí. Do vedení katedry nastoupila v první polovině 70. let (1973), vybírali studenty podle talentu, ale soudružka na město to někdy neschválila. Příklad: tanečník od Šmoka Kloubek, velký talent – ale kvůli</p>

	jeho mamince jí ho škrtili. Na nějaké odpolední recepci se pak potkala s ministrem kultury, řekla mu o Kloubkovi a díky jeho intervenci se to nakonec povedlo a vzali ho.
04:09:45	Příprava knih Divadlo v Kotcích a dějin českého divadla. Předání katedry v roce 1982 Astridě Štúrové. Na zásah ředitele ND Přemysla Kočího přidal rektor Ilja Bojanovský směrné číslo (pracovní úvazek) a tak mohla Astridu a Vašuta přijmout. Když katedru předala, odjela na měsíc do Paříže. Starosti vedoucí katedry: tajemníkem katedry František Bonuš, příliš nefungoval, musela zastat jeho práci. Organizačně složité v tom, že měli katedru mimo hlavní sídlo fakulty. Chodila se dívat do vyučovacích hodin.
3. NATÁČENÍ	
04:21:01	(<i>zvuk paralelní s videem</i>) Hodiny u Milči Mayerové. Pro děti zvířecí motivy. Byla Labanova žačka, jeho systém dělení prostoru. Druhá učitelka – Lída Myšáková, rivalství s Mayerovou. Neměla vlastní sál, pronajímala si divadla nebo Lucernu. Třetí kantorka Nina Jirsíková, Divadlo 5. května. Svérázná osoba. Na konci 30. let v Maratonu učila paní Matějovská, sokolská rytmika, doprovázel její manžel. Jednoduché úbory, spíš delacroixovský směr. Z které školy sama nejvíc čerpala jako choreografka? (<i>konec natáčení videa</i>)
04:34:18	Vlastimil Brodský. Seznámení, kamarádka Soňa Rubličová bydlela v bytě Oty Janečka, nechala pokoj Brodskému, náhodou se tam potkali. Brodského trénoval Koželuh v tenise. Brodský byl tehdy bez zaměstnání, končil Větrník. Byl i bez ženy, po rozchodu s J. Adamovou. Pak spolu byli na Dobré Vodě, chodili na raky, hráli tenis. Pak byli oba ve Vinohradském divadle, a když se divadlo stalo armádním divadlem, přesunuli ji do AUSu. Matka potřebovala kvůli astmatu pravidelnou péči a BB nemohla jezdit na zájezdy. Vedla je Jiřina Mlíková. Brodský byl moc hodný člověk, stydlivost zřejmě hrál. Vypadal jako chodící dobro. Opora života nebyl. Slabá stránka – byl „škot“ na peníze. Historka s uherákem. Platil později nevelké alimenty. Jak byla předvolaná na národní výbor kvůli výchově syna a odmítla tam, že by exmanžel měl platit víc. Nebyl psychickou oporou. Těžce prožíval své premiéry. Historka s neurologickými léky ze zahraničí, přes kamarádku BB. Negativa se vyvažovala legrací, hráli spolu tenis, bridž a to stačilo. Jeho sklony k tanci? Neví o tom nic, netančil s ní, neviděla ho stepovat.
04:58:19	Vlastimil Brodský jako rozhlasový skřítek Hajaja. Lidi ho poznávali, byl z toho nešťastný. - Zkušenost z AUSu. - Prázdniny s Lídou Myšákovou. Fragner postavil Mayerové i Myšákové každé podobnou vilu u Prahy, pouze rekreační pobyty. - Muži a balet: byl problém získávat dostatek tanečnicků? Historka o Honzovi Svobodovi, kamarádovi Rubličové. Hrál u Buriana v Karlíně. Homosexuálové mají stejný přístup k tanci. Muži nemají takový zájem, zájem vyjadřovat se tancem se poznamenává homosexualitou. Chybí jim dvorní přístup k ženám. Jejich situace v tanci je stejná jako u žen, jen nedochází k milostným vztahům. Školení dostávají stejné, mají víc dřiny než ženy. Metodika se neliší, obsah výuky se dělí v posledním ročníku, mají těžší prvky. Nedostatek mužů byl už v historii.
05:13:27	Současný tanec, směřování oboru: napětí mezi klasikou a modernou v tanci je dnes pryč. - Vývoj pantomimy v 60. letech – je to „do jisté míry naše dítě“. Za Reimoserem přišli dva mladíci, že chtějí studovat tanec. Jedním z nich byl Ladislav Fialka. Do 1. ročníku konzervatoře šli získat techniku. Fialka nebyl tanečník, ale snažil se, byl mnohem starší než spolužáci. Kulturu pohybu měl, hudbu cítil, ale nemohl dělat Labutí jezero. Po absolutoriu ročník odešel, ale Fialka se osamostatnil.

	<p>„Udělal ho“ Reimoser. Měla na něj vliv učitelka Hrdinová, dovolila mu nemít úplně klasickou formu. - Profesní resty BB? Za nedokončené považuje studium archivů v Drážďanech k osobě [Augustina] Bergera, bylo by zajímavé zpracovat dílo choreografa [Otakara] Bartíka. Historie uvedení Straussova baletu Josefslegende v Praze. Nakonec ji nastudoval Bergerův žák z Berlína. Bergerovy osudy v Praze a v Metropolitní opeře v USA, kde uváděl klasický repertoár 19. století.</p>
05:32:08	<p>Co dnes píše? Ráda by zpracovala dějiny mnichovského baletu. Má materiály i k současnosti, ráda by to propojila. Působila tam vnučka Josefa Jungmanna, dnes je tam současný tanečník Liška. V období totality neměla materiály, ale dnes je má k dispozici.</p>
05:34:25	<p>KONEC</p>